

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

In Deo esse rationem imaginis proprie ratione probatur. cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

respectu alterius, quia de ratione imaginis est similitudo, at inter diuinas personas non est propriè similitudo, quia illorum similitudo est solum ratio quædam rationis, vt disput. 167. ostendemus ergo nec propriè est imago.

Addit. Deinde Durandus. Si imago sumatur improprie, & latiore significatione, conuenire non solum filio, sed etiam spiritui sancto: non dicitur esse quid essentialiter, quia putat, de ratione imaginis esse processionem, sed ait conuenire vtri-que personæ procedenti, quia vtræque procedit similis producenti. Subdit tamen, appropriari filio, quemadmodum essentialiter nonnunquam appropriantur alicui personæ, vt nomen, Amor, Spiritui sancto; tum quia, & nomen filius communiter præfert imaginem patris, dicitur enim filius, quasi sit sicut ille, hoc est, sicut pater. Tum etiam, quia filius procedit modo naturæ, hoc est, ab vno: modus autem naturæ producit simile, at Spiritus sanctus non procedit modo naturæ, sed modo voluntatis, vt ex mente illius explicauimus supra disput. 113. cap. 4. quare licet reuera procedat similis, id tamen non habet ex modo procedendi, quia modus voluntatis ex se non producit sibi simile. Videtur autem consentire Aureol. apud Capreolum in 1. distinct. 27. quæst. 2. artic. 2. in argumentis contra sextam conclusionem, ait enim, tam Spiritui sancto, quam filio conuenire rationem imaginis, quia vtrique procedit similis ex modo suæ productionis, additque, non esse de ratione imaginis procedere ab eo, quod repræsentat. Accedunt Basil. lib. 5. contra Eunomium cap. 12. in princip. & Damasc. lib. 1. de fide, ca. 8. & Gregor. Thaumaturgus in Confessione fidei, quæ extat apud Gregor. Nyssen. in vita illius Athanasii, in Epist. illa longa ad Serapionem post medium, qui vocant Spiritum sanctum imaginem filij, quam sententiam dixit S. Thomas art. 1. esse Græcorum Patrum.

CAPVT II.

Rationem imaginis soli filio propriè conuenire, auctoritate probatur.

Vera, & communis in hac re sententia duo asserit: vnum est, verè & propriè absque vlla metaphora imaginem in Deo repetiri, alteru est, rationem hanc imaginis Deo non conuenire essentialiter, sed notionaliter alicui personæ, videlicet soli filio. Priorem partem huius sententiæ tradunt S. Thom. Caiet. & recentiores Thomista in hac quæst. Bonauen. in 1. distinct. 31. part. 2. art. 1. quæst. 1. Capreol. in 1. distinct. 27. quæst. 2. art. 1. conclus. 6. Henricus quodlibet. 4. quæst. 2. Canariensis in quæst. 27. artic. 2. & 4. parte commentarij, Augustinus etiam & Patres, quos infra commemorabimus, aliquam personam in diuinis appellant imaginem absolute, sicut etiam Scriptura ad Coloss. 1. de filio ait. Qui est imago Dei inuisibilis, ad Hebr. 1. Qui cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius, Græcè. ὁ ὅμοιωμάς, hoc est, hypostasis aut personæ ipsius, vt supra disput. 24. cap. 4. vidimus. Quod si hæc Patrum & Scripturæ testimonia absque vlla improprietas explicari possunt, vt cap. 3. & 4. ex definitione imaginis parebit, temere ad tropos & figuras confugiemus.

Posteriorem partem huius sententiæ, quæ asserit, rationem imaginis absque appropriatione soli filio esse tribuendam, amplectuntur etiam S. Thom. Caiet. Recentiores Capreol. Henricus, & Vazquez in 1. partem Tom. II.

Canariensis locis citatis, & Bonauen. in eodem art. 1. quæst. 2. tamen si in ratione reddenda non omnes consentiant. Ex Patribus vero non solum Latini, sed Græci etiam filium solum imaginem appellant. Origenes lib. Periarchon cap. 2. cum latissime probet, filium esse imaginem patris, capite sequenti differens de Spiritu sancto, nunquam ipsum imaginem vocat. Quinimo ex Græcis Athanas. sermone 4. contra Arianos, non multum ab initio affirmat, solum filium esse imaginem: de Martyribus enim sic loquitur: Qui ergo sit, vt cum isti istius modi sint, solus tamen filius vnigenitus, & verbum. & sapientia appelletur: aut cur, cum tot sint similes patri, solus hic sit imago? Huius vero rationem subinde latius prosequitur. Et in Epistola de decretis Nicenæ Synodi parum ante medium, ita scribit, Et quandoquidem vnus est Deus, necessarium est quoque, vnum esse Dei imaginem, quæ ipsius est filius. Et paulo post, Si eum imaginem nomines filium hoc ipso eum esse indicaueris, quid enim simile Deo, nisi sua ipsius progenies? de quo testimonio disput. 113. cap. 7. etiam diximus.

Ex Latinis vero Hylarius lib. 7. de Trinit. sub fin. August. lib. 3. de Trinit. cap. 2. lib. cap. vlt. Richard. de sancto Victore lib. 6. de Trinit. cap. 19. & Rupert. lib. 1. de Trinit. cap. 2. soli filio tribuunt rationem imaginis. Rupertus autem dicit verbum esse imaginem, sed Spiritum sanctum similitudinem vtriusque, vt ita explicet illud Genes. 1. Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem, &c. refertur etiam pro hac sententia Anselm. in Monolog. cap. 37. ibi tamen solum docet, filium ita esse verbum, & imaginem patris, vt pater non sit imago, vt colligitur ex vltimis verbis capituli, de Spiritu sancto nihil asserit. Basilus ergo, & Damasc. Thaumaturgus, & Athanasius superiori cap. allegati, videntur mihi non propriè locuti, cum Spiritum sanctum etiam appellent imaginem attendentes potius rationem similitudinis fundatam in vnitæte naturæ, quam naturam imaginis, quæ in repræsentatione & origine consistit.

CAPVT III.

In Deo esse rationem imaginis propriè, ratione probatur.

Ceterum iam ratione confirmemus priorem partem nostræ sententiæ, videlicet rationem imaginis propriè Deo conuenire: id quod ex ipsa imaginis definitione perspicuum fiet. August. lib. imperfectæ de Genesi ad literam cap. 16. & lib. 5. quæst. 4. & lib. 83. quæst. 74. docet imaginem non esse quancumque similitudinem, sed eam solum, quæ est expressa ad repræsentandum; quare putat, imaginem suam naturam habere originem ab eo, quod repræsentat, & cuius dicitur imago, & ob hanc rationem dicit, vnum ouem esse alteri simile; non tamen esse eius imaginem.

Ex hac definitione sequitur, rationem similitudinis, quæ fundatur in vnitæte qualitatis, aut naturæ, nec sufficere ad rationem imaginis, nec requiri: Primum quidem non sufficere iam probatum est, deinde eam non requiri, sic ostenditur. Ratio imaginis, quæ est similitudo ad repræsentandum expressa, potest esse sine hac vnitæte naturæ, imò cum magna diuersitate, vt constat in verbo, & cognitione mentis nostræ, quæ est imago rei intellectæ, alterius tamen omnino naturæ.

R 3

tatur,

S. Thom.
Caietan.
Recentior.
Capreol.
Henricus.
Canar.
Bonauen.
Origenes.
Athanas.

Testimoniis
Latinorum.

Rupert.

Anselm.

Aliqui Patres
exponuntur.

Imago
quid sit
August.

Vnitæte
naturæ
nec
sufficit,
nec
requiritur
ad rationem
imaginis.

turæ ea solum ratione, quia est expressa ad repræsentandum, ergo similitudo in natura non requiritur. Colligitur etiam, in diuinis esse imaginem propriè absque vlla prius imperfectione, hoc modo. In diuinis est verbum expressum vi suæ processions ad repræsentandum: ergo est propriè & absque vlla imperfectione imago: quomodo vero hoc sit proprium verbi, & Spiritui sancto non conueniat, cap. 5. videbimus.

Denique ex dictis infertur, imaginis ad eum, cuius est imago, esse relationem realem. Nam cum imago ab eo realiter procedat, cuius esse dicitur, & ad illum referatur; efficitur, ut eius ratio sit realis, nempe fundata in reali origine, & processione. Atque hinc iam apparet, quam debile sit argumentum, quo Durandus in primo capite probare nitebatur, in Deo non esse propriè imaginem, quia non est propriè similitudo. Nam quamuis similitudo fundata in vnitæ naturæ, ut propriè sit similitudo, debeat esse relatio realis, & in diuinis sit tantum rationis; tamen, cum hoc genus similitudinis non sit de ratione imaginis, nihil obstat, quo minus in Deo sit vera, & propria ratio imaginis, si ibi est vera, & propria ratio expressionis ad repræsentandum, nulla adhuc existente propria ratione similitudinis priori illo modo.

CAPVT IV.

Rationem imaginis in Deo soli filio conuenire, variè à Doctoribus probatur.

8. **T**Ametsi Doctores 2. cap. allegati contra Durandum doceant, soli filio æterni patris conuenire rationem imaginis, id tamen non eodem modo probant. Commemorabo igitur eorum præcipuas rationes, ut ex illis meliorem facilius eligam.

Prima ratio sit Bonauent. in 1. dist. 31. 2. parte dist. artic. 1. quæst. 2. qui hanc sententiam probatur quia filius tantum est similitudo vnus: tum etiam quia filius assimilatur patri, non solum in natura, sed etiam in proprietate, & notione, eo, quod accipit eandem naturam à patre cum potentia eam communicandi Spiritui sancto: inde autem recte colligi, soli filio conuenire rationem imaginis, probat Bonauent. hoc modo, in diuinis est imago secundum perfectissimam rationem, perfectissima autem imago debet esse vnus: nam quæ est duorum imago, cum sit quasi in plura diuisa, non videtur esse perfectissima. Tum etiam debet esse vnus: nam quæ est duorum imago, cum sit quasi in plura diuisa, non videtur esse perfectissima. Tum etiam debet esse secundum omnem modum; nam si solum esset in essentia, non in proprietate, vel contra, non esset maxima, quæ esse potest. Hanc rationem, quod attinet ad eius partem posteriorem, desumpsit ex Ricardo de sancto Victore lib. 6. de Trinit. cap. 19. 20. & 21. cuiusque meminit S. Thomas in hac quæst. artic. 2. & quod spectat ad posteriorem partem idem S. Thomas eam sic impugnat, quia in diuinis non attenditur similitudo secundum proprietates, sed secundum naturam, ut disput. 167. dicemus. Adde, quod si attendere similitudo secundum proprietates personales, non esset maxima in Deo, cum sint oppositæ, magisque duæ creaturæ personæ assimilarentur in proprietatibus, quia non opponerentur, quam

diuinæ. Eandem etiam rationem supra disput. 11. cap. 3. ostendimus infirmam esse ad probandum, solum verbum in diuinis propriè generari in Spiritum sanctum. Porro imaginem summe perfectam, debere esse vnus, vnde iam constat, si duos ita perfectè representat, atque quemlibet illorum; Nihil etiam obstat, quo minus Spiritus sanctus sit filius, quod à duobus procedat, non sicut à patre, & matre, ostendimus disput. 113. 43. contra August.

Secunda ratio eiusdem Bonauent. & Henrici locis citatis in 2. c. est huiusmodi. De ratione imaginis est procedere modo naturali, atque Spiritus sanctus non procedit hoc modo, quia producit per voluntatem, & ideo liberaliter videtur productus: filius autem procedit modo naturali, ergo vnitas naturæ; quæ in utroque repetitur in solo filio constituit rationem imaginis. Hanc eandem rationem adduximus eo eodem Bonauent. & alijs disput. 113. c. 4. ad probandum secundam personam diuinam esse verè filium, at verè Spiritum sanctum non esse, atque ibidem contra illam probauimus, utique personam modo naturali omnino procedere, & ex hac parte æquales esse, quare aut utriusque ratio filij, & imaginis, aut neutri hac ratione conueniet.

Tertia ratio Henrici, & Capreoli locis allegatis, quam amplectitur & late confirmat Caiet. in hac q. art. 2. est huiusmodi. Filius procedit per intellectum: ergo vi suæ processions producit similis productio intelligendi: ac proinde habet virtutem suæ productionis, & non aliunde esse similem principio, in quo consistit ratio imaginis: at Spiritus sanctus, licet procedat similis principio, id certe non habet quatenus procedit per voluntatem, ex vi propriæ processions, sed aliunde: quia scilicet est in natura diuina, quare non ex principio, sed ex natura quasi subiecti id habet, de ratione autem imaginis est, procedere simile principio formaliter & ex vi productionis, non materialiter propter subiectum, in quo est, ego solus filius, non Spiritus sanctus est imago personæ à qua procedit, quomodo vero secunda personæ id habeat ex vi suæ processions, non Spiritus sanctus, fusius explicat, ut vidimus disput. 113. c. 2. 5. Huc etiam spectat ratio, Ferraricensis 4. contra gentes capitul. 11. eodem capite relata, quæ probat Spiritum sanctum non esse filium, licet procedat similis, quia non procedit similis ex vi suæ processions, sicut filius, & videtur esse doctrina S. Alberti Thomæ in hac quæst. artic. 2. sed verum eodem proferus modo impugnanda est, quæ ibidem utramque refutauimus, ex qua impugnatione constabit, non minus ex vi suæ processions Spiritum sanctum procedere similem in natura, quam filium; ac proinde, si de ratione imaginis est procedere similem in eadem natura per se ex vi suæ processions, & non aliunde, ut supponant Henricus, Capreolus, Caietanus, & Ferraricensis, quod tamen non satis probant, efficitur non minus Spiritum sanctum esse imaginem Patris & filij, quam Filium imaginem patris. Sed quia eo loco contra Caietanum, & Ferraricenses præsuperque ostendimus, non minus Spiritum sanctum procedere similem in natura vi suæ productionis, nam filium, & horum Doctorum estigia præclusimus, non necesse, iterum contrariè disputare.